

Innst. O. nr. 62

(2007–2008)

Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 35 (2007–2008)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Fornyings- og administrasjonsdepartementet legg med dette fram eit forslag til endring av sakshandsaminga etter § 21 første ledd i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova).

Forslaget inneber at eit vedtak av Kongen i statsråd om å tillate ei føretakssamanslutning i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning etter konkurranselova § 21 første ledd ikkje treng å vente på departementet si klagehandsaming og vedtak etter § 16 i lova slik ordninga er i dag. Dersom det likevel er ynskjeleg i den konkrete saka, opnar forslaget for å avvente utfallet av klagehandsaminga i departementet før eit slikt løyve vert gitt av Kongen i statsråd.

I tillegg vert det fremja enkelte andre materielle og redaksjonelle/språklege endringar i konkurranselova som Konkurransetilsynet og departementet, sidan lova vart vedteken i 2004, har erfart at det kan vere trong for.

Proposisjonen byggjer på departementet sitt høyringsnotat av 8. oktober 2007.

1.2 Forslag til endringer i konkurranseloven § 21 første ledd

1.2.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Bakgrunnen for forslaget om å endre konkurranselova § 21 første ledd, er eit ynskje om å effektivisere og forenkle klagehandsaminga i saker om føretakssamanslutningar etter konkurranselova kapittel 4.

Etter gjeldande konkurranselov har Konkurransetilsynet berre høve til å vurdere dei konkurransemessige verknadene av ei føretakssamanslutning, og kan såleis ikkje ta omsyn til eventuelle andre konsekvensar samanslutninga måtte ha. Tilsvarande skal departementet i si klagehandsaming berre ta konkurransemessige omsyn. Dersom saka er av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning, kan Kongen i statsråd etter § 21 gjere om Konkurransetilsynet sitt vedtak. Ei slik omgjerung kan berre skje etter at departementet har handsama og avvist klagen ut frå ei konkurransemessig vurdering. Konkurranselova § 21 første ledd inneber at Kongen i statsråd både kan omgjere Konkurransetilsynet sitt vedtak ut frå andre omsyn enn konkurranse og overprøve det konkurransemessige skjønnet som tilsynet har gjort i saka.

Framgangsmåten etter § 21 første ledd har i praksis vist seg å vere vanskeleg for omverda å forstå. Særleg er det forvirring når Konkurransetilsynet sitt vedtak vert oppretthalde på konkurransefagleg grunnlag, men likevel omgjort fordi det vert lagt større vekt på andre politiske omsyn enn omsynet til effektiv konkurranse.

I tillegg fører konkurranselova § 21 første ledd til unødig bruk av tid og ressursar i dei tilfelle det alle-reie tidleg i saka er klart at det vil verte aktuelt å gjere om eit eventuelt inngrep frå tilsynet si side, på grunn av den prinsipielle eller store samfunnsmessige betydninga saka har.

1.2.2 Høringsnotatet og departementets vurdering

Departementet sitt forslag til løysing i høringsnotatet fører til at omgjerding i saker av stor samfunnsmessig eller prinsipiell betydning først kan skje etter at Konkurransetilsynet har gjort vedtak i saka. Dette er i samsvar med ordninga i dag. Men i motsetning til gjeldande rett skal det ikkje vere naudsynt å vente på klagehandsaminga i departementet. Det fører til at den politiske overprøvinga kan skje etter at Konkurransetilsynet har fatta sitt vedtak, men før departementet har fatta vedtak i klagesaka.

Forslaget vil avvike frå normalordninga i forvaltninga med toinstans handsaming av klagar der departementet utfører fagleg kontroll med underliggjande organ gjennom klagehandsaminga. Eit viktig argument for eit slikt avvik er at omsynet til klagaren likevel vil verte vareteke fordi eit løyve frå Kongen i statsråd vil føre til at klagaren får gjennomføre fusjonen i samsvar med føremålet med klagen.

Høringsinstansane sine syn er gjort greie for i pkt. 3.3 i proposisjonen.

Det er reist spørsmål i høyringa om saka er godt nok utgreidd, mellom anna med omsyn til konsekvensar for næringslivet. Departementet meiner at desse er utgreidd tilstrekkeleg, og viser til omtalen i proposisjonen av økonomiske og administrative konsekvensar av forslaga.

Fleire av høringsinstansane er uroa for at forslaget vil føre til ei svekking av den konkurransefaglege vurderinga i saker om føretakssamanslutningar dersom det vert opna for å ikkje fullføre klagehandsaminga i departementet før ei avgjerd vert gitt etter lova § 21 første ledd. Departementet vil understreke at forslaget ikkje utelukkar ei konkurransefagleg klagehandsaming og at det såleis ikkje er noko i vege for å avvende departementet si endelege avgjerd i klagesaka, til dømes der tilsynet sitt vedtak reiser vanskelege konkurransefaglege spørsmål. Det er særleg viktig for partane i ei føretakssamanslutning at det ikkje trekkjer ut med ein avklaring i saka og at handsaminga av denne ikkje er unødig kostbar. Det kan òg verte oppfatta som tungvint og unødig ressurskrevjande at FAD først må vurdere og argumentere for at vedtaket frå Konkurransetilsynet skal oppretthaldast etter ei konkurransefagleg vurdering, når det er klart at vedtaket ikkje skal gjennomførast ut frå andre samfunnsomsyn. Forslaget vil vidare gi Regjeringa betre tid til å vurdere og grunngi kvifor det skal leggjast sterkare vekt på andre viktige samfunnsomsyn enn konkurranse, og såleis vil grunnlaget for den politiske overprøvinga etter § 21 verte tydelegare enn i dag.

Når det gjeld kriteriet for å gjere om ei sak etter konkurranselova § 21, viser departementet til at det ikkje er fremja endringar i dette, og at dette framleis berre vil vere aktuelt der saka er av prinsipiell eller

stor samfunnsmessig betydning. Terskelen for inngrep mot konkurranseskadelege føretakssamanslutningar i konkurranselova § 16 er uendra.

Når det gjeld spørsmålet om å etablere ei uavhengig konkurransenemnd for handsaming av klager etter konkurranselova i staden for departementet, slik fleire høringsinstansar har tatt opp, er det ikkje aktuelt å gjere ei slik endring i organiseringa av konkurransestyresmaktene. Ein viktig del av styringa med konkurransepolitikken er nettopp at departementet er klageorgan for avgjerdene til Konkurransetilsynet. Klagene gir departementet godt innsyn i korleis Konkurransetilsynet utøver konkurransepolitikken, samstundes som dei er utgangspunkt for vurderinga av om eit vedtak skal omgjerast etter § 21 fordi viktige prinsipielle eller samfunnsmessige omsyn taler for ei politisk overprøving. Ved at klagehandsaminga ligg til departementet vil regjeringa såleis kunne føre ein heilskapleg politikk, der konkurransepolitikk vert vege opp mot andre viktige samfunnsomsyn.

På denne bakgrunnen opprettheld departementet forslaget om endringar i konkurranselova § 21 første ledd som fremja i høyringa.

1.3 Forslag til andre endringer i konkurranseloven

1.3.1 Forslag til endringer i konkurranseloven § 18 andre ledd

BAKGRUNN OG GJELDENE RETT

Bakgrunnen for forslaget om å endre konkurranselova § 18 andre ledd er eit ynskje om å effektivisere sakshandsaminga for alminnelege meldingar om føretakssamanslutningar.

Konkurranselova § 18 første ledd gir partane i ei føretakssamanslutning ei plikt til uoppfordra å informere Konkurransetilsynet om samanslutninga ved ei såkalla alminneleg melding, seinast når det er inngått endeleg avtale om føretakssamanslutning.

Dersom dei involverte har ei oppfatning om at føretakssamanslutninga til saman vil få under 20 pst. av ein marknad, jf. konkurranselova § 18 andre ledd bokstav d, vil ikkje tilsynet få opplysningar om mellom anna kva for føretak dei involverte føretaka ser på som sine næraste konkurrentar i den aktuelle marknaden, jf. § 18 andre ledd bokstav e. Dette fører til at tilsynet må få tak i tilleggsopplysningar for å kunne vurdere verknaden av føretakssamanslutninga. Meldarane kan likevel seiast å ha oppfylt krava i lova, og tilsynet kan derfor ikkje lengje fristen for sakhandsaminga, jf. § 18 tredje ledd.

Konkurransetilsynet har derfor gjort framlegg om å endre konkurranselova § 18 andre ledd slik at partane må gi relevante opplysningar om marknader der dei involverte føretaka har "overlappande", dvs.

konkurrerende verksemd, uavhengig av marknadsdel.

HØRINGSINSTANSENS SYN OG VURDERINGEN TIL DEPARTEMENTET

Bakgrunnen for departementet sitt endringsforslag er at Konkurransetilsynet meiner at informasjonen om namn på kundar, konkurrentar og leverandørar er naudsynt for mellom anna å verifisere dei vurderingane som ligg til grunn for partane sin oppfatning om eigne marknadsdelar, slik at det vert mogleg å gjere seg opp ei meining om samanslutninga kan vere problematisk og dermed gi grunnlag for eit pålegg om fullstendig melding. Den manglande informasjonen må få konsekvensar anten i form av lengre frist for tilsynet si handsaming av meldinga eller ei omdefinering av krava til informasjon som føretaka ubedne skal gi. I høyringsbrevet har departementet valt å fremje ei endring som opprettheld ei standardisert innhenting av naudsynt informasjon.

Det er ikkje eit aktuelt alternativ å få inn dei naudsynte opplysningane ved å påleggje ei fullstendig melding, som NHO gjer framlegg om i høyringa. Ei slik melding har eit anna føremål enn alminneleg melding, og vil føre til at dei involverte føretaka får ein lengre periode med forbod mot gjennomføring. Dette vil òg leggje større byrder på verksemdene med omsyn til å skaffe informasjon, enn det ei alminneleg melding gjer.

Departementet er samd med høyringsinstansane i at næringslivet ikkje bør få plikter som det ikkje er god grunn for, men meiner at trongen for endringa i den informasjonen som alminneleg melding må innehalde, er klargjort i høyringa. Vidare kan departementet vanskeleg sjå at dei etterspurde opplysningane ikkje er lett tilgjengelege.

Når det gjeld spørsmålet om å endre tersklane som utløyser meldeplikt for føretakssamanslutningar, viser departementet til at det frå 1. januar 2007 vart gjennomført ei endring i forskrift om meldeplikt som inneber ei heving av desse. Det er ikkje aktuelt å fremje ytterlegare endringar i tersklane for meldeplikt på grunn av forslaga i denne høyringa.

1.4 Forslag til endringar i konkurranseloven § 19 første ledd

1.4.1 *Bakgrunn, gjeldende rett, høyringsnotatet*

Bakgrunnen for å fremje forslag til endringar i konkurranselova § 19 første ledd om automatisk gjennomføringsforbod for føretakssamanslutningar, er at erfaringar med konkurranselova tilseier at ei endring er naudsynt for å sikre ein effektiv fusjonskontroll. Eit gjennomføringsforbod inneber at partane i ei føretakssamanslutning vert pålagde mellombelse restriksjonar på gjennomføringa medan konkurransestyresmaktene handsamar saka. Føremålet

er at ei gjennomføring ikkje skal uthole føremålet med fusjonskontrollen og gjere det vanskelegare for konkurransestyresmaktene å treffe føremålstenlege vedtak.

Det ligg i gjeldande rett føre eit automatisk gjennomføringsforbod frå partane i ei føretakssamanslutning har motteke pålegg om å gi eller frivillig har gitt fullstendig melding, og fram til Konkurransetilsynet varslar at inngrep kan verte aktuelt, det vil seie inntil 25 dagar etter at den fullstendige meldinga er motteken.

Departementet gjorde i høyringsnotatet framlegg om at det automatiske gjennomføringsforbodet vert endra slik at det gjeld for alle meldepliktige føretakssamanslutningar og fram til same tidspunkt som dei gjeldande reglane, det vil seie til Konkurransetilsynet varslar om inngrep.

Dagens konkurranselov tok til å gjelde 1. mai 2004, og det har sidan vore handsama ei rekkje føretakssamanslutningar. Det er derfor føremålstenleg å gjere ei oppdatert vurdering av det automatiske gjennomføringsforbodet med bakgrunn i erfaringane så langt.

Erfaringane med gjeldande reglar er gode når det gjeld sluttidspunktet for det automatiske gjennomføringsforbodet, jf. § 20 andre ledd første punktum. Det var derfor etter departementet si vurdering ikkje trong for regelendringar på dette punktet. Når det gjeld starttidspunktet for det automatiske gjennomføringsforbodet viser likevel erfaringar at gjennomføring av ei føretakssamanslutning før eit eventuelt pålegg om fullstendig melding kan hindre fusjonskontrollen i å fungere føremålstenleg. Det samfunnsøkonomiske tapet dette kan føre med seg, må vegast opp mot dei byrdene som restriksjonar på gjennomføring påfører dei meldepliktige og samfunnet som heilskap.

Dersom ei føretakssamanslutning vert gjennomført før Konkurransetilsynet har gjort si vurdering, kan det gjere eit inngrep vanskeleg, fordi det kan vere umogleg eller vanskeleg og svært kostbart å reversere gjennomføringa. Eit gjennomføringsforbod vil på den andre sida kunne føre til handhevingskostnader for styresmaktene og kostnader for partane og samfunnet elles.

Departementet meinte derfor at gevinstane ved eit automatisk gjennomføringsforbod for alle meldepliktige føretakssamanslutningar vil overstige kostnadene. Konkurransetilsynet sitt høve til å gjere unntak vil fungere som ein tryggingssventil. Ein slik regel vil òg vere meir i samsvar med reglane i dei jurisdiksjonane det er naturleg at Noreg samanliknar seg med.

Som følgje av forslaget til nytt gjennomføringsforbod fremja departementet at noverande § 19 første

ledd andre og tredje punktum vert sløyfa som overflødige.

HØRINGSINSTANSENS SYN OG VURDERINGEN TIL DEPARTEMENTET

Mange høyringsinstansar meiner at det er fornuftig med eit automatisk gjennomføringsforbod slik det er fremja i høyringa, men at det medfører for høge kostnader på grunn av dei låge tersklane for meldepliktige føretakssamanslutningar. Etter departementet si vurdering bør det gjelde eit automatisk gjennomføringsforbod i heile den fyrste fasen av ei fusjonssak slik det er foreslått i høyringa. Når det gjeld spørsmålet om å endre tersklane som utløyser meldeplikt for føretakssamanslutningar, vart det frå 1. januar 2007 gjennomført ei endring i forskrift om meldeplikt som inneber ei heving av desse. Det er ikkje aktuelt for departementet å fremje forslag om ytterlegare endringar i tersklane for meldeplikt på grunn av forslaga i denne høyringa. Departementet meiner vidare at aktørane kan førebyggje kostnadene ved å ikkje kunne gjennomføre, på grunn av det automatiske gjennomføringsforbodem, ved å melde tidleg.

Konkurransetilsynet kan gjere unnatak frå gjennomføringsforbodem i enkeltsaker eller ved forskrift, jf. konkurranselover § 19 andre ledd. Departementet meiner denne ordninga for unnatak er tilstrekkeleg for å vareta omsyna i fusjonsforordninga artikkel 7 nr. 2, til dømes for visse aksjekjøp.

På denne bakgrunnen opprettheld departementet forslaget om eit automatisk gjennomføringsforbod for alle meldepliktige fusjonar inntil Konkurransetilsynet har gjennomført første fase av sakshandsaminga. Samstundes vil departementet foreslå å fjerne gjeldande regel om meldeplikt seinast når det foreligg "endelig avtale eller kontroll er overtatt", ved å endre konkurranselover § 18 første ledd i tråd med dette.

1.5 Forslag til endringer i konkurranselover § 20 tredje ledd

1.5.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Etter konkurranselover § 20 tredje ledd fjerde punktum kan Konkurransetilsynet sin frist til å fatte vedtak i fase II i saka forlengjast med 25 verkedagar ved forslag frå partane om avhjelpande tiltak. Ved å tillate utsett frist sikrar ein meir tid til drøftingar og vurderingar av forslag som vert sette fram. Høvet til fristutsetjing er likevel etter gjeldande rett avhengig av at partane krev slik utsetjing.

I praksis skjer det at partane fremjar avhjelpande tiltak utan å krevje slik fristforlenging. Slike tiltak er ofte omfattande og kompliserte, og det trengst lengre tid for å kunne marknadsteste tiltaka, og å gjere ei tilstrekkeleg inngåande vurdering av dei. Konkurransetilsynet bør derfor kunne utsetje fristen utan krav frå

partane dersom det finn det naudsynt for å kunne gjere ei tilstrekkeleg vurdering av tiltaka. Departementet foreslo ut frå dette i høyringa å endre § 20 tredje ledd fjerde punktum slik at tilsynet, når det vert fremja avhjelpande tiltak, ikkje er avhengig av krav frå partane for å forlengje fristen for tilsynet til å gjere vedtak. Ein slik regel vil vere i samsvar med EU/EØS-retten, der ei fristutsetjing i samband med forslag om avhjelpande tiltak ikkje er avhengig av krav frå partane.

1.5.2 Høyringsinstansenes syn og vurderingen til departementet

Dei fleste høyringsinstansane som har uttalt seg om endringane i § 20 tredje ledd er negative til forslaget. Dette vert grunnleggjande med at Konkurransetilsynet vil nytte dette til å forlengje sakshandsaminga når det kjem forslag om avhjelpande tiltak, sjølv om partane ikkje ynskjer ei slik forlenging. Forslaget vil såleis redusere gevinstane som følgjer av dei korte og absolutte fristane som vart innførte med den nye konkurranselover i 2004. Nokre høyringsinstansar peikar på at problemet delvis kan avhjelpast ved kortare tidsfristar.

Departementet meiner ei forsvarleg handsaming av forslag til avhjelpande tiltak krev marknadstesting. Det gjeldande systemet har avdekt at det kan vere problematisk for Konkurransetilsynet å få gjennomført dette på grunn av den korte fristen dersom partane ikkje ber om forlengt frist. Dersom Konkurransetilsynet av tidsomsyn ikkje får testa tiltaka og forslaget ikkje vert akseptert i vedtaket, vil dei avhjelpande tiltaka i praksis måtte prøvast første gongen hos departementet etter klagen. Ein vil då heller ikkje få ei to-instans prøving av dei avhjelpande tiltaka.

Når det gjeld forslaget om å endre lovteksten slik at fristen kan forlengjast med "inntil" 25 dagar, meiner departementet at det er usikkert kva ei slik tilføyning vil gi av rettar for partane, og det kan innebere at knappe ressursar til sakshandsaming i Konkurransetilsynet går med til å vurdere kor lenge fristen skal forlengjast. Når det gjeld forslaget om at tidspunktet for når dei avhjelpande tiltaka kjem skal avgjere om fristen skal forlengjast, meiner departementet at dette ikkje er føremålstenleg.

Departementet opprettheld difor forslaget om endringane i § 20 tredje ledd fjerde punktum slik det er fremja i høyringa.

1.6 Administrative og økonomiske konsekvenser

1.6.1 Forslag om endringer i konkurranselover § 21 første ledd

Forslaget fører til at det ikkje lenger vil vere naudsynt for Kongen i statsråd å vente med å gjere om eit inngrep mot ei føretakssamanslutning til handsaminga av klagen over Konkurransetilsynet sitt inn-

grep er avslutta. I desse tilfella vil det derfor sparast ressursar i departementet. Det dreier seg likevel om svært få tilfelle, og departementet vil framleis ha arbeidet med å førebu den kongelegge resolusjonen som gjer om tilsynet sitt vedtak. Ein reknar derfor ikkje med at endringa vil ha særlege økonomiske konsekvensar og krev ingen endringar i gjeldande administrative og økonomiske rammer.

1.6.2 Forslag til andre endringer i konkurranseloven

Departementet sitt forslag til endringar i § 18 andre ledd fører til at tilsynet i større grad kan byggje på opplysningane i alminneleg melding for å vurdere om det kan liggje føre eit konkurransemessig problem som treng nærmare utgreiing. Det inneber at føresetnadene som låg til grunn for den korte fristen for eventuelt å kunne påleggje fullstendig melding, er betre oppfylde, jf. konkurranselova § 18 tredje ledd.

Ei utviding av det automatiske gjennomføringsforbodet ved departementet sitt forslag til endringar i § 19 første ledd, vil auke byrdene for næringslivet noko ved at det automatiske gjennomføringsforbodet for fusjonar varer noko lenger. Det dreier seg likevel om ein kort periode, og næringslivet kan avgrense desse kostnadene ved å melde tidleg. Konkurransetilsynet vil kunne få noko auka handhevingskostnader ved å måtte vurdere fleire unntak frå det automatiske gjennomføringsforbodet. Desse kostnadene vil vere små i høve til den gevinsten samfunnet har ved at kontrollen med føretakssamanslutningar vert meir effektiv.

Departementet sitt forslag til endringar i § 20 tredje ledd vil innebære at Konkurransetilsynet får lengre tid til å kunne marknadsteste forslag om avhjelpande tiltak og såleis gjere ei betre vurdering av desse når det trengst. Det vil òg kunne føre til at ein unngår unødige klager ved at tilsynet tillet føretakssamanslutninga på nærmare bestemte vilkår.

Forslaga under dette punktet vil ikkje påverke gjeldande administrative og økonomiske rammer.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfohn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge

Kongshaug, viser til proposisjonen, med framlegg om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det skal være en streng konkurranselovgeving og at Konkurransetilsynet som forvalter regelverket skal ha forutsigbarhet. Disse medlemmer viser til konkurranselovens § 1 der det fremkommer at konkurranselovgevingen særleg er til for å beskytte forbrukeren.

På bakgrunn av dette mener komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet at det er uholdbart at vareområder som er av stor betydning for forbrukerne er unntatt Konkurransetilsynets kontroll. Disse medlemmer mener at hele matvarekjeden bør omfattes av konkurranseloven slik at Konkurransetilsynet kan føre kontroll med forbrukernes interesser. Disse medlemmer mener at Konkurransetilsynet skal ha frihet til å gjøre sin kontroll og påpeke uholdbare forhold uten politisk innblanding og mener derfor at Konkurransetilsynet bør gis en friere stilling enn det dagens lovgivning legger opp til.

2.1 Konkurranseloven § 21 første ledd, klagebehandling

Fleirtalet i komiteen, medlemene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at forslaget inneber at eit vedtak av Kongen i statsråd om å tillate ei føretakssamanslutning i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning, ikkje treng å vente på departementet si klagehandsaming, slik lova er i dag.

Fleirtalet har merka seg at forslaget opnar for å vente på utfallet av klagebehandlninga i departementet før løyve til samanslutning gis. Dette kan for eksempel være aktuelt i saker der Konkurransetilsynets vedtak reiser vanskelege konkurransefaglege spørsmål. Fleirtalet understrekar at forslaget derfor ikkje utelukker ei konkurransefagleg klagehandsaming om det er ønskeleg.

Fleirtalet viser til at det har vore vanskeleg for omverda å forstå framgangsmåten etter dagens bestemmelse i § 21 fyrste ledd, og særleg har det vore forvirring når Konkurransetilsynet sitt vedtak vert oppretthalde på konkurransefagleg grunnlag, men likevel omgjort fordi det vert lagt større vekt på andre politiske omsyn enn omsynet til effektiv konkurranse. Fleirtalet syner til at forlaget såleis vil bidra til å ein meir tydeleg fusjonspolitik, samstundes som ein effektiviserer og forenkler klagehandsaminga i

saker om foretakssammanslutning, noko fleirtalet støtter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at forslaget medfører at Regjeringen kan overprøve Konkurransetilsynets vedtak i saker om foretakssammanslutning på politisk grunnlag uten en forutgående konkurransefaglig ankebehandling. Regjeringen angir som bakgrunn for forslaget et ønske om å effektivisere og forenkle klagebehandlingen i saker om foretakssammanslutninger etter konkurranseloven kapittel 4, samt at Regjeringen mener at dagens prosedyrer for klagebehandling har vært vanskelig å forstå for omverdenen. Disse medlemmer mener at konsekvensen av forslaget er at Regjeringen senker terskelen betraktelig for å overprøve saker om foretakssammanslutning på politisk grunnlag.

Disse medlemmer mener at det er viktig med en forutsigbar og pålitelig konkurransepolitikk, og at det er sentralt at aktørene i næringslivet har tillit til måten konkurransepolitikken utøves på. Tilliten til ankebehandlingen er helt sentralt for respekten for bestemmelsene i konkurranseloven og for Konkurransetilsynet som tilsynsorgan. Hvis ankebehandlingen bærer preg av politisk vilkårlighet vil næringslivets aktører i større grad orientere seg mot politisk påvirkning i stedet for å velge strategier som ligger innenfor rammene av konkurranselovens formål.

Disse medlemmer viser til at fornyings- og administrasjonsminister Heidi Grande Røys har besvart spørsmål fra næringskomiteens medlemmer fra henholdsvis Fremskrittspartiet og Høyre og Høyre alene, ved to brev av 7. mai 2008 (vedlagt). I svarbrevene fremgår det at ingen av våre naboland Finland, Danmark eller Sverige har tilsvarende ordninger som den norske med mulighet for politisk overprøving i konkurransesaker. Disse medlemmer merker seg at Konkurransetilsynet mener det finnes alternative løsninger, for eksempel innføring av en uavhengig klagemennd som foreslått av Konkurranselovutvalget i NOU 2003:12 Ny konkurranselov.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at en slik løsning ble fremmet i Stortinget av Høyre ved Dokument nr. 8:8 (2006–2007), hvor det ble foreslått at Regjeringen i løpet av våren 2007 skulle fremme forslag om endringer i konkurranseloven slik at det blir etablert en uavhengig konkurransenemnd i tråd med anbefalingene til Konkurranselovutvalget.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at de i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:8 (2006–

2007), ba Regjeringen komme tilbake til Stortinget på en god måte vedrørende regler og systematikk med hensyn til klagebehandling på konkurranseområdet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre stiller seg, i likhet med flere høringsinstanser, undrende til Regjeringens begrunnelse for å forenkle prosedyrene for overprøvingen av Konkurransetilsynets vedtak. Disse medlemmer mener at det er særlig viktig å gå gjennom de konkurransepolitiske konsekvensene i saker hvor andre hensyn kan bli vektlagt i en eventuell politisk vurdering. Uten en slik gjennomgang vil Regjeringen ikke ha et godt nok beslutningsgrunnlag i den politiske behandlingen. Disse medlemmer vil påpeke at dette ofte gjelder saker hvor partene bestrider Konkurransetilsynets faglige konklusjoner og bestrider at sammenslåingen har negative samfunnsøkonomiske konsekvenser. Regjeringen har ikke dokumentert at forenklingen vil føre til særlig ressursbesparelse i departementet. Regjeringen har ikke begrunnet hvorfor det akkurat i disse sakene er viktig at de involverte parter skal spare tid og ressurser mens alle øvrige endringer i proposisjonen medfører økt ressursbruk for driftene.

Disse medlemmer viser til Regjeringens påstand om at dagens prosedyrer for ankebehandling, hvor det først er faglig vurdering, deretter eventuell politisk vurdering, har vært vanskelig for omverdenen å forstå. Disse medlemmer stiller seg i likhet med flere høringsinstanser undrende til denne begrunnelsen. I svarbrev til komiteen oppgir statsråd Heidi Grande Røys at et eksempel på dette var Regjeringens overprøving av Konkurransetilsynets forbud mot Prior Norge BA's oppkjøp av Nordgården AS. Disse medlemmer vil minne om at det var Regjeringens begrunnelse for politisk overprøving som var vanskelig å forstå, ikke rekkefølgen i saksbehandlingen.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at forslaget fremstår som svakt begrunnet. Disse medlemmer frykter at forslaget vil svekke respekten for konkurranselovens bestemmelser om konkurranseskadelige fusjoner, og kunne føre til at flere slike fusjoner blir akseptert ut fra en politisk begrunnelse. Disse medlemmer vil derfor gå imot forslaget til endring av § 21.

2.2 Konkurranseloven § 18, meldinger om foretakssammanslutning

Komiteen viser til at konkurranseloven § 18 andre ledd bokstave er foreslått endret. Konkurranseloven § 18 pålegger partene i en fusjon å informere Konkurransetilsynet om foretakssammanslutningen ved en alminnelig melding, i tillegg til å gi regler om

hva meldingen skal inneholde. Endringsforslaget innebærer at kravet om at meldingen skal inneholde navnet på de fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i markedene for de involverte foretakene, ikke lenger skal være begrenset til markeder hvor de involverte foretakene eller foretak i samme konsern har en markedsandel på over 20 pst. som følge av foretakssammenslutningen.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at forslaget vil gi betre informasjon og dermed gi tilsynet betre grunnlag for å vurdere situasjonen på marknaden, noko fleirtalet ser som positivt. Fleirtalet har merka seg at avgrensinga til ein marknadsandel på 20 pst. betyr at Konkurransetilsynet ikkje alltid får dei opplysningane dei treng, noko som bl.a. fører til meir arbeid for tilsynet og lenger sakshandsamingstid. Fleirtalet stør derfor forslaget om at partane i ei føretakssamanslutning uoppfordra skal informere Konkurransetilsynet i form av ei såkalla alminneleg melding.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at forslaget dermed vil øke informasjonsmengden i mange meldinger som leveres inn.

Disse medlemmer viser til fornyings- og administrasjonsministerens brev av 7. mai 2008, der det på spørsmål fra Høyre fremkommer at de fleste firmaene anslo at kostnaden i bedriftene for å levere inn en melding var i gjennomsnitt på 10 000 kroner til 30 000 kroner per melding i 2004, men med en stor variasjon fra 2 til 20 timer per melding. Disse medlemmer vil anta at disse utgiftene ligger på et høyere nivå i dag også med dagens krav til meldingsinnhold, og at utarbeidelse av slike meldinger også medfører arbeidsinnsats internt i bedriftene.

Disse medlemmer er enig i at avgrensningen til en markedsandel på 20 pst. betyr at Konkurransetilsynet ikke alltid får opplysninger om hvem fusjonspartene vurderer som sine nærmeste konkurrenter i noen delmarkeder, og ser at det kan føre til noe merarbeid for tilsynet å be om slik informasjon i etterkant. Disse medlemmer er likevel betenkt over at dette skal føre til økt rapporteringsplikt for alle som leverer inn slike meldinger. Forslaget står i motstrid til målet om forenkling og mindre skjema-velde for næringslivet. Disse medlemmer kan ikke se at behovet for flere opplysninger står i forhold til byråkratiseringen det medfører for bedriftene, og vil peke på det kritikkverdige i at Regjeringen ikke har utredet kostnadene dette vil ha for næringslivet sett opp mot de kostnader tilsynet har ved å be om

mer informasjon i enkeltsaker. Disse medlemmer viser også til at det ikke ofte er et problem for konkurransen i saker med konsentrasjoner med mindre markedsandel enn 20 pst. Disse medlemmer vil derfor gå mot denne delen av forslaget og heller peke på muligheten for å styrke saksbehandlingskapasiteten i Konkurransetilsynet.

Komiteen viser også til at konkurranseloven § 18 andre ledd bokstav c er foreslått endret slik at det i bestemmelsen om "beskrivelse av de involverte foretak og foretak i samme konsern," legges til "herunder foretakenes virksomhetsområder". Komiteen merker seg at tilføyelsen er i samsvar med praktiseringen av regelen i dag, jf. omtalen av bokstav c i Konkurransetilsynets "Retningslinjer for alminnelig melding av foretakssammenslutninger, Del 3 – Meldingens innhold."

2.3 Konkurranseloven § 19, gjennomføringsforbudet

Komiteen viser til at konkurranseloven § 19 første ledd er foreslått endret slik at gjennomføringsforbudet skal gjelde automatisk for alle meldepliktige foretakssammenslutninger og frem til det samme tidspunktet som de gjeldende reglene, det vil si til Konkurransetilsynet varsler om inngrep. Ifølge § 19 første ledd er det nå slik at foretakssammenslutninger som omfattes av reglene i § 18 tredje eller fjerde ledd, ikke kan gjennomføres så lenge Konkurransetilsynet behandler saken etter § 20 andre ledd første punktum. Konkurranseloven § 20 andre ledd første punktum fastslår at Konkurransetilsynet må innen 25 virkedager fra den fullstendige meldingen er mottatt, varsle at inngrep kan bli aktuelt.

Komiteen har merket seg at flere av høringsinstansene er enige i prinsippet om å innføre et automatisk gjennomføringsforbud for meldepliktige fusjoner, men at terskelverdiene for meldepliktige fusjoner fremdeles er for lave til å rettfærdiggjøre de byrdene et automatisk gjennomføringsforbud fører med seg. Komiteen har også merket seg at det i høringsen er påpekt at endringen utvider sanksjonsomfanget til konkurranseloven, uten at dette er vurdert.

Komiteen viser til statsråd Heidi Grande Røys' svar av 7. mai 2008 på spørsmål fra næringskomiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre, hvor det fremgår at:

"Som nevnt er terskelverdiene for meldeplikten satt slik at en skal kunne oppdage konkurranseskadelige foretakssammenslutninger i lokale, smale og markeder for innsatsfaktorer. Gjennomføringsforbudet skal også hindre at disse sammenslutningene blir gjennomført. Det er således lite logisk å ha forskjellig terskel for meldeplikten og for gjennomføringsforbudet."

Komiteen registrerer næringslivets innvendinger mot en ensidig innføring av et automatisk gjennomføringsforbud for alle meldepliktige fusjoner, fordi de samlede kostnadene for næringslivet kan bli store med den norske terskelverdien. Komiteen støtter likevel forslaget fordi det er hensiktsmessig med et prinsipp om automatisk gjennomføringsforbud for meldepliktige fusjoner. Komiteen registrerer at terskelverdiene ble endret så sent som i januar 2007, og viser til at konkurransemyndighetene vil følge med på erfaringene knyttet til terskelverdiene og eventuelt vurdere behovet for en revisjon på nytt på et senere tidspunkt.

2.4 Andre bestemmelser i konkurranseloven

Komiteen viser til at konkurranseloven § 20 tredje ledd fjerde punktum foreslås endret slik at fristen for å fatte vedtak i saken kan forlenges dersom det fremsettes avhjelpende tiltak, uavhengig av om det er parten som har fremmet krav om dette, slik regelen er i dag.

Komiteen viser til forslaget om redaksjonelle og språklige endringer i konkurranseloven §§ 26 og 27, og er enig i dette.

2.5 Økonomiske og administrative effekter

Komiteen merker seg departementets vurdering av at forslagene ikke vil ha særlige økonomiske konsekvenser, eller påvirke gjeldende administrative og økonomiske rammer.

Fleirtallet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merka seg at det under høyringa vart uttrykt bekymring for at endringane vil påføre næringslivet auka administrative byrder, noko departementet òg har omtalt i proposisjonen. Fleirtallet er samd i at næringslivet ikkje bør få plikter som det ikkje er ei god grunn for, og viser til Regjeringa si store satsing på forenkling og elektronisk innrapportering frå næringslivet, noko som gir store samfunnsøkonomiske gevinstar.

Men fleirtallet har merka seg at Konkurransetilsynet ser det som naudsynt å få den informasjonen det her blir bedt om, og at dette er informasjon foretaka normalt har eller lett kan skaffe.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til innspill fra flere høringsinstanser om at forslagene påfører næringslivet økte administrative byrder og mener på denne bakgrunn at forslaget til endringer av § 21 første ledd, § 18 andre ledd bokstav e, § 19 første ledd og § 20 tredje ledd trolig vil ha større konsekvenser for næringslivet enn det som er lagt til grunn av departe-

mentet. Disse medlemmer viser til at Nærings- og handelsdepartementet skriver i en pressemelding den 28. januar 2008 at utgiftene næringslivet har til rapportering og dokumentasjon skal "betydelig ned", men konstaterer at dette er nok en sak hvor konsekvensen er det motsatte.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, bortsett fra endringene av § 21 første ledd og § 18 andre ledd bokstav e, som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov:

om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova)

I

I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger gjerast følgjande endringar:

§ 18 første ledd skal lyde:

Partene i en fusjon etter § 17 første ledd bokstav a eller den eller de som samlet eller hver for seg varig overtar kontroll etter § 17 første ledd bokstav b, skal informere Konkurransetilsynet om foretakssammenslutningen ved en alminnelig melding.

§ 18 andre ledd skal lyde:

Meldingen skal inneholde:

- navn og adresse på partene i fusjonen eller den eller de som overtar kontroll,
- opplysninger om foretakssammenslutningens art,
- beskrivelse av de involverte foretakene og foretak i samme konsern, herunder foretakenes virksomhetsområder,
- beskrivelse av markeder i Norge, eller som Norge er en del av, hvor de involverte foretakene og foretak i samme konsern får en markedsandel på over 20 prosent som følge av foretakssammenslutningen,
- navn på de fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i markeder i Norge, eller som Norge er del av, hvor de involverte foretakene og foretak i samme konsern har overlappende virksomhet, og

f) årsberetning og årsregnskap for de involverte foretakene og foretak i samme konsern, dersom disse ikke er offentlig tilgjengelige.

Ved erverv av kontroll skal det bare gis opplysninger om foretak i samme konsern som det eller de foretakene som overtar kontroll.

§ 19 første ledd skal lyde:

Foretakssammenslutninger som omfattes av reglene i § 18 første ledd, må ikke gjennomføres før fristen for pålegg etter § 18 tredje ledd er utløpt. Er det mottatt pålegg om fullstendig melding etter § 18 tredje ledd eller fullstendig melding er gitt etter § 18 fjerde ledd, må foretakssammenslutningen ikke gjennomføres før Konkurransetilsynet har behandlet saken etter § 20 annet ledd første punktum.

§ 20 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Dersom det er fremsatt et tilbud om avhjelpende tiltak, kan fristen forlenges med 25 virkedager.

§ 21 første ledd siste punktum opphevast.

§ 26 overskrifta skal lyde:

Forholdet til offentlighetsloven og innsyn i dokumenter i avsluttede overtredelsessaker

§ 26 nytt andre ledd skal lyde:

Enhver med rettslig interesse i en avsluttet sak om overtredelse av §§ 10, 11 eller pålegg etter § 12, skal også gis innsyn i opplysninger som er undergitt lovbestemt taushetsplikt, med mindre innsyn vil virke urimelig overfor den opplysningene gjelder. Blir det begjært innsyn i taushetsbelagte opplysninger etter denne bestemmelse, skal de som har krav på taushet varsles og gis en frist til å uttale seg om spørsmålet. Avslag på begjæring om innsyn kan påklages til departementet. Reglene i forvaltningsloven kapittel VI gjelder tilsvarende.

§ 27 overskrifta skal lyde:

Innsyn i overtredelsessaker under behandling

§ 27 andre ledd opphevast.

II

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

Oslo, i næringskomiteen, den 29. mai 2008

Ola Borten Moe

leder

Torbjørn Hansen

ordfører

Vedlegg 1**Brev fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen,
datert 7. mai 2008****Spørsmål fra Næringskomiteens medlemmer fra Høyre om Ot.prp. 35 (2007-2008) - Lov om endring i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger - Konkurranseloven**

Jeg viser til brev datert 2. mai 2008 fra Næringskomiteens medlemmer fra Høyre i forbindelse med komiteens behandling av Ot. prp. nr. 35 (2007-2008) Om lov om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven). Videre viser jeg til brev datert 24. april 2008 fra Næringskomiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet, med spørsmål til samme Ot. prp. nr. 35, som jeg har besvart i eget brev av d.d.

I forbindelse med mitt svar nedenfor har jeg innhentet opplysninger fra Konkurransetilsynet. Grunnet den korte svarfristen til Næringskomiteen, gjør jeg oppmerksom på at det ikke har vært mulig å få kvalitetssikret alle tallene fra Konkurransetilsynet, som det fremgår av mitt svar nedenfor.

Spørsmål 1:

"Hvor mange alminnelige meldinger om sammenslåing etter § 18 ble sendt inn i hhv. 2005, 2006 og 2007, og hvor mange av disse meldingene ble fulgt nærmere opp av Konkurransetilsynet?"

Svar på spørsmål 1:

I årene 2005, 2006 og 2007 mottok Konkurransetilsynet henholdsvis 620, 867 og 558 alminnelige meldinger. Av disse påla Konkurransetilsynet henholdsvis 19, 26 og 17 fullstendige meldinger, mens henholdsvis 3, 5 og 3 frivillige fullstendige meldinger ble mottatt.

Spørsmål 2:

"Hvor mange av meldingene som ble levert inn, gjaldt sammenslåinger som ligger under terskelverdiene som gjelder i Sverige, og hvor mange av disse ble fulgt opp av Konkurransetilsynet?"

Svar på spørsmål 2:

I Sverige skal en foretakssammenslutning meldes til Konkurrentverket¹⁾ dersom:

– "de berörda företagen tillsammans har en

årsomsättning som överstiger 4 miljarder kronor och

- minst två av de berörda företagen vardera har en årsomsättning i Sverige som överstiger 100 miljoner kronor."

Konkurransetilsynet kan ikke legge fram omsetningstall på alle meldinger mottatt i 2005-2007. Tilsynet viser derimot til stikkprøver av omsetningstall i meldinger i perioden mai 2004 – oktober 2005, som ble gjennomført i forbindelse med daværende Moderniseringsdepartementets evaluering av den alminnelige meldeplikten for foretakssammenslutninger. (Med dagens kurs tilsvarende 100 SEK ca. 85 NOK.)

Meldeplikten i Norge omhandler bare omsetningstall i Norge. 15 av de 150 undersøkte meldingene (10 %) gjaldt sammenslutninger av foretak som hadde en samlet omsetning over 3400 MNOK i Norge (eller 4 milliarder svenske kroner). Det er imidlertid grunn til å tro at flere av disse transaksjonene hadde vært meldepliktige, dersom man bygde på totalomsetning inklusive omsetningstall utenfor Norge. Konkurransetilsynet har ikke tall på hvor mange av de 15 meldingene med samlet omsetning på mer enn 3400 MNOK, som også ville ha oppfylt vilkåret om at minst to av foretakene må ha en omsetning (her) i Norge på mer enn 85 MNOK. Men det kan gi en indikasjon at i 36 av 150 undersøkte meldinger (24 %) hadde det foretaket med minst omsetning en omsetning på mer enn 85 MNOK.

Konkurransetilsynet har i tillegg omsetningstall på meldinger mottatt i 2008 (1.1.2008 – 5.5.2008). På grunn av den korte fristen kunne ikke disse tallene bli kvalitetssikret, men de vil gi en god indikasjon. Av 157 mottatte meldinger (Konkurransetilsynet har tall på nesten alle meldinger, men noen få meldinger som mangler omsetningstall for Norge er ikke tatt med) hadde 57 (eller 36 %) en omsetning i Norge for minst to av foretakene på 85 MNOK eller mer. 20 av disse 57 (eller 13 % av de 157 mottatte meldingene) hadde en samlet omsetning i Norge på mer enn 3400 MNOK (eller 4 milliard SEK).

Konkurransetilsynet kan ikke legge fram tall på alle meldinger mottatt i 2005-2007, men for å svare på hvor mange av sakene som har blitt fulgt opp av tilsynet under de svenske terskelverdiene, er følgende tall relevante:

Konkurransetilsynet har pålagt fullstendig melding eller mottatt frivillig fullstendig melding i 91 saker siden ny konkurranselov trådte i kraft 1. mai

1. For mer informasjon se link til Konkurrentverkets hjemmesider: http://www.konkurrentverket.se/t/Page___292.aspx

2004. I 41 av disse sakene var omsetning for minst to av foretakene 85 MNOK eller mer. I 17 av sakene var samlet omsetning i Norge høyere enn 3400 MNOK (4 milliarder SEK). Dette betyr at i alle fall 74 av de 91 sakene hvor tilsynet mottok frivillig eller pålagt fullstendig melding kommer under de svenske terskelverdiene.

Tilsynet har fattet vedtak i 16 av de 91 sakene hvor fullstendig melding ble pålagt eller sendt frivillig. I én sak fattet Kommisjonen vedtak, og 5 av sakene om fullstendig melding er fortsatt under behandling. Resten av sakene har blitt avsluttet uten vedtak om inngrep.

Av de 17 sakene hvor det ble truffet vedtak er det 11 saker hvor omsetning på minst to av foretakene var 85 MNOK eller mer. 7 av disse 11 sakene har en samlet omsetning på mer enn 3400 MNOK (4 milliarder SEK) i Norge. Dette betyr at i totalt 10 av de 17 sakene hvor det ble fattet vedtak kom under de svenske terskelverdiene.

Spørsmål 3:

"Hva er estimert gjennomsnittskostnad i bedriftene for å levere inn en melding?"

Svar på spørsmål 3:

Konkurransetilsynet innhentet i oktober 2005, i forbindelse med daværende Moderniseringsdepartementets evaluering av den alminnelige meldeplikten for foretakssammenslutninger, opplysninger om kostnadene for næringslivet forbundet med innlevering av meldinger. Siden det ble beregnet at tre av fire bedrifter benytter bistand fra advokatfirma ved leve-

ring av melding, ble advokatene spurt om tidsbruk og kostnader ved innlevering av alminnelig melding. De fleste firmaene anslo et gjennomsnitt på 10.000 til 30.000 NOK per melding i 2004, med en stor variasjon fra 2 til 20 timer per melding.

Spørsmål 4:

"Hvilke konkurransepolitiske konsekvenser vil det være av å doble terskelverdiene og hvor store vil besparelsene være av dette for bedriftene og Konkurransetilsynet?"

Svar på spørsmål 4:

Når det gjelder spørsmål 4 viser jeg til mitt svar av d.d. på spørsmål nr. 4 og 8 fra Næringskomiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet. Som nevnt i dette brevet er terskelverdiene for meldeplikten satt slik at en skal kunne oppdage konkurranse-skadelige foretakssammenslutninger i lokale, smale og markeder for innsatsfaktorer. Terskelverdiene er således en konsekvens av Stortingets ambisjon for kontrollen med foretakssammenslutninger.

Jeg hevet terskelverdiene ved endringer i forskriften, så sent som i januar 2007. De nye terskelverdiene førte til en reduksjon av meldepliktige foretakssammenslutninger på ca. 30 prosent. I dag er det ikke aktuelt for departementet å fremme et nytt forslag om ytterligere endringer i terskelverdiene. Konkurransemyndighetene vil imidlertid kontinuerlig følge med på erfaringer knyttet terskelverdiene for meldepliktige foretakssammenslutninger, og eventuelt vurdere behovet for revisjon av regelverket på nytt på et senere tidspunkt.

Vedlegg 2

Brev fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 7. mai 2008

Spørsmål fra Næringskomiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre om Ot.prp. 35 (2007-2008) - Lov om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger - Konkurranseloven

Jeg viser til brev datert 24. april 2008 fra Næringskomiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet i forbindelse med komiteens behandling av Ot. prp. nr. 35 (2007-2008) Om lov om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

I brevet reises flere spørsmål knyttet til Regjeringens forslag til endringer i konkurranseloven. Der spørsmålene berører samme tema, har jeg valgt å slå sammen svarene på disse. Dette vil fremgå at gjennomgangen nedenfor.

Spørsmål 1:

"NHO gir i sitt brev til Næringskomiteen uttrykk for at internasjonalt er politisk godkjenning av konkurranseskadelige fusjoner nokså ukjent. Har Regjeringen oversikt over i hvilken grad våre naboland har etablert forenklede prosedyrer for politisk overprøving slik Regjeringen nå har foreslått?"

Svar på spørsmål 1:

Så vidt Fornyings- og administrasjonsdepartementet kjenner til, har ingen av våre naboland Finland, Danmark eller Sverige tilvarende ordninger som den norske konkurranseloven § 21 med mulighet for politisk overprøving i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning. Det er derfor ikke aktuelt med forenklede prosedyrer tilsvarende forslaget om endringer i konkurranseloven § 21 i disse landene.

Jeg gjør oppmerksom på at gjeldende ordning for klage og politisk overprøving av Konkurransetilsynets inngrep mot foretakssammenslutninger i konkurranseloven § 21 ble fremmet og vedtatt under regjeringen Bondevik II.

Spørsmål 2:

"Regjeringen begrunner endringen av § 21 med fremgangsmåten etter dagens lovtekst i praksis har vist seg vanskelig for omverdenen å forstå, og at det særlig er forvirring når Konkurransetilsynet sitt vedtak blir opprettholdt på faglig grunnlag men så likevel er omgjort på politisk grunnlag. Flere av høringsinstansene stiller seg uforstående til disse påstandene

i proposisjonen. Kan Regjeringen utype hvorfra og i hvilke saker man mener å ha fanget opp disse angivelige problemene med å forstå dagens lovtekst og forvirringen rundt dette?"

Svar på spørsmål 2:

Ett av argumentene for å endre konkurranseloven § 21 er som fremhevet i Ot. prp. nr. 35 at det har vært vanskelig for omverdenen å forstå ordningen med politisk overprøving. Dette gjelder særlig i de tilfeller der Konkurransetilsynets vedtak blir opprettholdt på konkurransefaglig grunnlag i departementet, men likevel blir omgjort av Kongen i statsråd fordi andre politiske hensyn enn konkurranse blir funnet å veie tyngre. I 2006 var det for eksempel stor oppmerksomhet, blant annet i media, rundt prosessen med Regjeringens omgjøring av Konkurransetilsynet og departementets vedtak om å forby Prior Norge BA's oppkjøp av Nordgården AS. Det ble blant annet oppfattet som tungvint og unødig ressurskrevende at departementet først måtte begrunne at vedtaket fra Konkurransetilsynet skulle opprettholdes ut fra en konkurransefaglig vurdering, når det likevel var klart at vedtaket ikke skulle gjennomføres grunnet tungtveiende landbrukspolitiske hensyn. Det er videre vanskelig å forstå at samme statsråd både opprettholder et vedtak og foreslår for regjeringen at vedtaket skal endres.

Spørsmål 3:

"Regjeringen begrunner også endringen av § 21 med forenklingshensyn i forhold til departementets egen saksbehandling, men angir ingen administrativt eller økonomisk konsekvens av forslaget og skriver at forslaget ikke fører til endringer av noen økonomiske rammer. Medfører dette at Regjeringen ikke vil spare noen målbare budsjettmidler eller personalressurser på forenklingen?"

Svar på spørsmål 3:

Som redegjort for i Ot. prp. nr. 35, vil regjeringens forslag til endringer i konkurranseloven § 21 medføre at det ikke lenger er et vilkår at klagesaksbehandlingen i departementet er avsluttet før Kongen i statsråd kan tillate en foretakssammenslutning på politisk grunnlag. Det er særlig viktig for partene i en fusjon at saksbehandlingen knyttet til en godkjenning ikke trekker unødig ut, ettersom dette er forbundet med store kostnader både knyttet til saksbehandlin-

gen i seg selv og til at fusjonen ikke kan gjennomføres før tillatelse foreligger. Forslaget som nå er lagt fram, åpner således for innsparinger i partenes kostnader forbundet med slutføring av klagesaksbehandlingen i departementet.

Videre er det redegjort for at forslaget vil medføre at det blir bedre tid til å vurdere å grunngi hvorfor det skal legges sterkere vekt på andre viktige samfunnshensyn enn konkurranse. På denne måten vil grunnlaget for en politisk overprøving etter konkurranseloven § 21 kunne bli tydeligere og bedre forbedret enn etter dagens ordning. Det er imidlertid slik at de sakene som blir gjenstand for politisk overprøving etter lovens § 21, vil utgjøre et fåtall saker. Derfor vil ikke forslaget medføre noen endringer i departementets økonomiske rammer.

Spørsmål 4:

"Endringen av § 19. 1 ledd med automatisk gjennomføringsforbud vil ramme en rekke foretakssammenslutninger som ikke er problematiske konkurransemessig sett. EUs fusjonsforordning har også et gjennomføringsforbud, men baserer seg på høyere terskelverdier. Hva er Regjeringens vurdering av et automatisk gjennomføringsforbud som inntreffer på et høyere terskelnivå?"

Jeg har valgt å besvare spørsmål 4 og 8 samlet, ettersom begge dreier seg om nivået på terskelverdiene som utløser meldeplikt for foretakssammenslutninger etter den norske konkurranseloven.

Spørsmål 8:

"Hva er Regjeringens vurdering av nivået på dagens terskelverdier for plikt til alminnelig melding?"

Svar på spørsmål 4 og 8:

Regjeringen foreslår i Ot. prp. nr. 35 å innføre et gjennomføringsforbud for alle meldepliktige foretakssammenslutninger. Jeg ser imidlertid at flere av høringsinstansene mener det er fornuftig med et gjennomføringsforbud, men at dette medfører for høye kostnader på grunn av de lave terskelverdiene for meldepliktige foretakssammenslutninger.

Da Regjeringen Bondevik II fremmet forslag til ny konkurranselov i 2003, som senere ble vedtatt av Stortinget, ble meldeplikten i utgangspunktet gjort gjeldende for alle foretakssammenslutninger. Dette var begrunnet i konkurransemyndighetens behov for å oppdage foretakssammenslutninger i smale markeder, i lokale markeder og markeder for innsatsvarer/tjenester. Det ble imidlertid også vedtatt en forskrift der det ble satt en nedre grense for størrelsen på meldepliktige foretakssammenslutninger. Disse fastsatte terskelverdiene ble gjenstand for omfattende kritikk

fra ulikt hold, fordi de ble ansett som for lave, særlig i forhold til kostnadene meldeplikten medførte for næringslivet. Grunnet denne kritikken og på bakgrunn av konkurransemyndighetenes erfaringer med regelverket for meldepliktige foretakssammenslutninger, hevet jeg derfor terskelverdiene ved endringer i forskriften, så sent som i januar 2007. De nye terskelverdiene førte til en reduksjon av meldepliktige foretakssammenslutninger på ca. 30 prosent.

Som nevnt er terskelverdiene for meldeplikten satt slik at en skal kunne oppdage konkurranseskadelige foretakssammenslutninger i lokale, smale og markeder for innsatsfaktorer. Gjennomføringsforbudet skal også hindre at disse sammenslutningene blir gjennomført. Det er således lite logisk å ha forskjellig terskel for meldeplikten og for gjennomføringsforbudet.

I dag er det ikke aktuelt for departementet å fremme et nytt forslag om ytterligere endringer i terskelverdiene. Konkurransemyndighetene vil imidlertid kontinuerlig følge med på erfaringer knyttet til terskelverdiene for meldepliktige foretakssammenslutninger, og eventuelt vurdere behovet for revisjon av regelverket på nytt på et senere tidspunkt.

Spørsmål 5:

"Flere av høringsinstansene oppgir at utvidelsen av informasjonskravet etter § 18 2. ledd vil påføre næringslivet betydelige merkostnader. Hva er bakgrunnen for at Regjeringen ikke har drøftet dette under kapittelet om administrative og økonomiske konsekvenser?"

Jeg har valgt å besvare spørsmål 5 og 6 samlet, ettersom begge retter seg mot forslaget om å utvide informasjonsplikten for foretakene i den alminnelige meldingen.

Spørsmål 6:

"Begrunnelsen for å utvide rapporteringsplikten til alle bedrifter som omfattes av kravet i § 18 2. ledd, er å spare Konkurransetilsynet for arbeidet med å be om tilleggsopplysninger i det enkelte tilfellet. Har Regjeringen vurdert forholdet mellom de innsparinger Konkurransetilsynet gjør i forhold til de økte utgiftene som næringslivet vil bli påført med den økte rapporteringsplikten?"

Svar på spørsmål 5 og 6:

I forslag til endringer i konkurranseloven 18 andre ledd er behovet for at konkurransemyndighetene mottar nødvendig informasjon i forbindelse med den alminnelige meldingen klargjort. Det er også presisert at deler av forslaget til den utvidede informasjonsplikten allerede i dag blir praktisert gjennom

Konkurransetilsynets retningslinjer for alminnelig melding av foretakssammenslutninger eller at tilsynet innhenter den gjennom egne henvendelser til foretakene. Videre er det fremhevet i forslaget at de opplysningene det her dreier seg om, i de aller fleste tilfeller vil være informasjon som foretak som planlegger oppkjøp eller fusjoner har, eller lett kan skaffe seg oversikt over. Samlet mener derfor departementet at forslaget ikke vil være unødig tyngende eller kostbart for de involverte foretakene.

Spørsmål 7:

"Advokatforeningen påpeker at det utvidede informasjonskravet etter § 18 2. ledd er strengere enn det som følger av EUs fusjonsforordning, fordi man i EU har satt grenser for hvor lav markedsandel man må ha i et enkeltmarked for at det skal være plikt til å rapportere inn informasjon om kunder, leverandører og konkurrenter. Kan Regjeringen begrunne nærmere hvorfor den mener at alle meldinger også må inneholde informasjon om enkeltmarkeder hvor de fusjonerende parter har mindre enn 20 prosent markedsandel?"

Svar på spørsmål 7:

Som redegjort for i høringen og i Ot.prp. nr. 35, har erfaringer vist at det er tilfeldig om Konkurransetilsynet mottar nødvendig informasjon i forbindelse med den alminnelige meldingen. Meldeplikten har ikke ført til at tilsynet mottar nødvendig informasjon om konkurransesituasjonen i markeder der de involverte foretakene var konkurrenter før foretakssammenslutningen. Årsaken til dette er at loven i dag knytter kravet om å navngi de fem viktigste kundene, leverandørene og konkurrentene til partenes egen oppfatning av om de til sammen vil få en markedsandel på over 20 prosent som følge av foretakssammenslutningen. Hvis partene mener at foretakssammenslutningen til sammen vil få en markedsandel på under 20 prosent, vil ikke Konkurransetilsynet få opplysninger om eksempelvis hvem fusjonspartene vurderer som sine nærmeste konkurrenter i dette markedet. Dette medfører at tilsynet må innhente tilleggsopplysninger for å kunne vurdere virkningene av foretakssammenslutningen. Det fører til merarbeid for Konkurransetilsynet innenfor de korte fristene som det har til rådighet til å vurdere den alminnelige meldingen. Regjeringen har derfor valgt å foreslå en løsning som innebærer en standardisert innhenting av informasjon som Konkurransetilsynet anser som nødvendig for behandling av alminnelig melding og som anses lett tilgjengelig for partene i en foretakssammenslutning. Alternativt kunne behovet for å innhente manglende informasjon medført at fristene for Konkurransetilsynets behandling av al-

minnelig melding ble forlenget, en løsning som Regjeringen ikke har valgt å falle ned på. Forslaget som nå er fremmet, vil gjøre det forutsigbart for aktørene å vite hva slags opplysninger som kreves, samtidig som Konkurransetilsynet vil kunne foreta en tilstrekkelig vurdering av konkurransesituasjonen i forbindelse med behandling av alminnelige melding innenfor gjeldende tidsfrist på 15 virkedager.

Spørsmål 9:

"Under høringen i komiteen 24. april mener HSH det kan stilles spørsmål ved om utredningsinstruksen er overholdt. På hvilken måte er konsekvensene for næringslivet vurdert?"

Svar på spørsmål 9:

Jeg mener at forslagene er godt nok utredet blant annet med hensyn til konsekvenser for næringslivet. Det vises til høringsbrevet i saken og for øvrig også til Ot. prp. nr. 35, der det er redegjort for ulike konsekvenser av forslagene som nå fremmes. Således er jeg uenig i HSHs synspunkt om at utredningsinstruksen ikke er fulgt.

Spørsmål 10:

"Kan Regjeringen klargjøre hva som ligger i begrepet "saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning?"

Svar på spørsmål 10:

Jeg presiserer først at begrepet "saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning" ikke er foreslått endret. Når det gjelder spørsmålet om hva som ligger i begrepet vil jeg vise til merknadene til konkurranseloven §§ 13 og 21 i Ot. prp. nr. 6 (2003-2004) ss. 234 og 227-228. Av Ot. prp. nr. 6 (2003-2004) s. 227 går det fram at det legges vekt på at bestemmelsen skal være fleksibel, og at Regjeringen skal stå forholdsvis fritt i forhold til når tillatelse kan gis. Men det fremheves også at både det forhold at slike vedtak skal skje av Kongen i statsråd, og at betingelsen om prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning må være oppfylt, innebærer at terskelen for å treffe slike vedtak vil være høy.

Et eksempel på en sak som ble behandlet etter konkurranseloven § 21 om stor samfunnsmessig betydning, er omgjøringen av Konkurransetilsynets/Fornyings- og administrasjonsdepartementets vedtak om inngrep mot Prior Norge BA's kjøp av Nordgården AS, jf. også ovenfor under svaret på spørsmål 2. I dette tilfellet førte tungtveiende landbruksøkonomiske hensyn til at saken ble ansett for å være av stor samfunnsmessig betydning, slik at Kongen i statsråd tillot oppkjøpet.

